

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 300/05-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti K. M., bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. M. J., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 53/92 na neverejnom zasadnutí 11. júla 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 53/92 p o r u š i l základné právo K. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania K. M. pred Ústavným súdom Slovenskej republiky v sume 6 309 Sk (slovom šesťtisícristodevät slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu, advokáta JUDr. M. J., B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažnosti K. M. vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením z 3. novembra 2005 č. k. III. ÚS 300/05-11 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť K. M., bytom B. (ďalej aj „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. J., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 53/92.

Sťažovateľka prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu vo svojej sťažnosti z 28. apríla 2005 (doplnenej na základe výzvy ústavného súdu podaním z 27. septembra 2005) uviedla, že 24. februára 1992 bola Okresnému súdu Bratislava - vidiek JUDr. C. K. (ďalej aj „žalobkyňa v I. rade“), Ing. T. S. (ďalej aj „žalobkyňa v II. rade“) a K. L. (ďalej aj „žalobkyňa v III. rade“) proti žalovanému J., s. d., B. (ďalej aj „žalovaný“ alebo „žalovaný v I. rade“), podaná žaloba na vydanie nehnuteľosti, ktorú 23. marca 1992 žalobkyne rozšírili, a navrhli, aby do konania pristúpili na stranu žalobcov Ing. F. B. ml. a na stranu žalovaných K. M., rod. K. (sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom).

Napriek tomu, že predmetné konanie trvá už 13 rokov a opakovane v ňom bola na okresnom súde podaná sťažnosť na prieťahy v konaní, vec nie je dosiaľ právoplatne skončená.

Podľa sťažovateľky okresný súd (právny nástupca Okresného súdu Bratislava - vidiek) nepostupuje v uvedenom konaní tak, aby to bolo možné kvalifikovať ako rešpektovanie jej práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a prietahy v konaní nie sú súdom dostatočne odôvodnené.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala, aby ústavný súd rozhodol nasledovne:

„Ústavný súd vyslovuje, že nekonaním Okresného súdu Bratislava III v občianskoprávnej veci V-2-9 C 53/92 došlo k porušeniu jej ústavného práva na prerokovanie jej veci bez prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.“

V podaní zo 17. januára 2006 doručenom ústavnému súdu 19. januára 2006 sťažovateľka prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu oznámila, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania vo veci samej, a zároveň žiadala, aby jej ústavný súd priznal proti okresnému súdu náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 27 311 Sk.

Na základe výziev ústavného súdu z 28. novembra 2005, 12. januára 2006 a 8. marca 2006 predložil okresný súd v prílohe listu z 22. marca 2006 ústavnému súdu spis týkajúci sa sťažovateľkinej veci vedenej pod sp. zn. V-2 9 C 53/92 a uviedol, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania vo veci samej. K tvrdeniam sťažovateľky v sťažnosti sa okresný súd nevyjadril (kópia sťažnosti bola okresnému súdu za týmto účelom doručená 2. decembra 2005 spolu s uznesením o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie).

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu týkajúceho sa posudzovaného konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval

na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe predložených listín a obsahu dotknutého spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Žalobkyne v I. rade, v II. rade a v III. rade podali 24. februára 1992 bývalému Okresnému súdu Bratislava - vidiek (predchodca okresného súdu) proti žalovanému J., s. d., B., žalobu, ktorou sa domáhali vydania nehnuteľností v katastrálnom území obce B. podľa § 4 zákona č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 403/1990 Zb.“). Žaloba bola zaevidovaná pod sp. zn. 9 C 53/92.

Žalovaný sa k žalobe vyjadril 17. marca 1992. Okresný súd Bratislava - vidiek pojednával vo veci 18. marca 1992. Žalobkyne v I. rade, v II. rade a v III. rade rozšírili 23. marca 1992 žalobu, v ktorej navrhli pristúpenie ďalších účastníkov do konania, konkrétne Ing. F. B. ml. na strane žalobcov a sťažovateľky ako žalovanej v II. rade.

Okresný súd Bratislava - vidiek pojednával vo veci 1. apríla 1992. Na pojednávaní uznesením pripustil pristúpenie sťažovateľky do konania ako žalovanej v II. rade (písomné vyhotovenie tohto rozhodnutia na č. 1. 94 súdneho spisu je však datované 2. júla 1992; pozn.). Ďalšie pojednávania sa uskutočnili 20. mája 1992 a 10. júla 1992. Na tomto pojednávaní (konanom 10. júla 1992) vyhlásil Okresný súd Bratislava - vidiek rozsudok, ktorým zaviazal žalovaného v I. rade vydať žalobkyniam v I. rade, v II. rade a v III. rade sporné nehnuteľnosti v rozsahu spoluvlastníckeho podielu 2/6 a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

Žalobkyňa v I. rade napadla 22. júla 1992 rozsudok z 10. júla 1992 odvolaním. Vec bola 18. novembra 1992 predložená Krajskému súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“), ktorý 30. novembra 1993 (v prílohe listu z 23. novembra 1993) vrátil spis Okresnému súdu Bratislava - vidiek ako predčasne predložený a uložil mu prešetriť okolnosti doručenia prvostupňového rozsudku právnenému zástupcovi žalobkyní v I. rade, v II. rade a v III. rade, ako aj otázku oprávnenia žalobkyne v I. rade konať v mene žalobkyní v II. rade a v III. rade (v súvislosti s podaným odvolaním).

Okresný súd Bratislava - vidiek (po výzvach pošte z januára 1994 a z marca 1994, na ktoré nedostal požadovanú odpoveď) predložil opäť vec krajskému súdu 19. mája 1994. Krajský súd vrátil spis 14. júna 1994 ako predčasne predložený s tým, že napriek jeho listu z 23. novembra 1993 neboli odstránené nedostatky, na ktoré bol Okresný súd Bratislava - vidiek upozornený.

Okresný súd Bratislava - vidiek vypočul 30. augusta 1994 na informatívnom výsluchu žalobkyňu v I. rade a právneho zástupcu žalobkyní v I. rade, v II. rade a v III. rade a 8. septembra 1994 vypočul právneho zástupcu sťažovateľky. Následne doručoval rozsudok z 10. júla 1992 žalovanému v I. rade a 12. októbra 1994 predložil spis krajskému súdu.

Krajský súd spis vrátil 22. novembra 1994 (v prílohe listu z 27. októbra 1994) ako predčasne predložený „... pretože spis nie je usporiadaný a údaje v predkladacej správe nezodpovedajú skutočnosti...“. Spis bol po žurnalizácii a vyhotovení novej predkladacej správy predložený krajskému súdu opäť 25. novembra 1994.

Krajský súd uznesením č. k. 18 Co 488/94-159 z 23. decembra 1994 rozsudok Okresného súdu Bratislava - vidiek z 10. júla 1992 v napadnutej časti - vo vzťahu k žalobkyni v I. rade zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Spis bol Okresnému súdu Bratislava - vidiek doručený 10. februára 1995.

Okresný súd Bratislava - vidiek obratom doručoval uznesenie krajského súdu z 23. decembra 1994 účastníkom konania, resp. ich právnym zástupcom. Rozhodnutie bolo doručené 22. februára 1995.

Dňa 30. augusta 1995 požiadal Okresný súd Bratislava - vidiek o zaslanie súdneho spisu v súvisiacej veci sp. zn. D 968/90 Obvodný súd Bratislava 3. Odpoveď mu bola doručená 13. septembra 1995. Zákonný sudca nariadil 13. októbra 1995 a 18. januára 1996 súdnej kancelárii pripojiť súdny spis Okresného súdu Bratislava - vidiek sp. zn. 7 C 53/92. Podľa úradných záznamov spis nebol pripojený, pretože konanie v predmetnej veci stále prebiehalo.

Zákonný sudca nariadil 31. októbra 1996 vo veci pojednávanie na 29. november 1996. Pojednávanie bolo odročené kvôli neúčasti žalobkyne v I. rade a žalovaného v I. rade.

Predmetná vec vedená na Okresnom súde Bratislava - vidiek pod sp. zn. 9 C 53/92 prešla na okresný súd a bola zaevidovaná pod sp. zn. V-2 9 C 53/92.

Listom z 27. januára 1997 požiadala žalobkyňa v I. rade o stanovenie termínu pojednávania vo veci na koniec apríla až máj 1997 kvôli služobnému pobytu v zahraničí.

Na základe pokynu zákonného sudcu z 15. júla 1997 zistila súdna kancelária 16. júla 1997 stav konania v súvisiacej veci sp. zn. 7 C 53/92. Dňa 17. júla 1997 nariadil zákonný sudca predvolať žalobkyňu v I. rade na informatívny výsluch na 25. september 1997. Žalobkyňa v I. rade sa ospravedlnila z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti.

Dňa 7. októbra 1997 nariadil zákonný sudca pripojiť súdne spisy v súvisiacich veciach sp. zn. D 968/90 a sp. zn. D 1248/75. Spisy boli žiadané 11. decembra 1997 a 16. septembra 1998, keď bol vyžiadaný aj spis vo veci sp. zn. 7 C 53/92.

Zákonný sudca nariadil 2. októbra 1998 pojednávanie vo veci na 29. október 1998. Okresný súd pojednával vo veci. Pojednávanie bolo odročené na 1. december 1998.

Na pojednávaní 1. decembra 1998 vyhlásil okresný súd rozsudok, ktorým žalobu zamietol. Písomné vyhotovenie rozsudku bolo zasielané 4. marca 1999.

Dňa 26. marca 1999 bolo okresnému súdu doručené odvolanie proti rozsudku z 1. decembra 1998, dôvody ktorého doplnil právny zástupca žalobkyne v I. rade v podaní z 25. apríla 1999 doručenom okresnému súdu 13. mája 1999. Sťažovateľka sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrila k odvolaniu 23. augusta 1999. Spis bol predložený krajskému súdu 7. septembra 1999.

Krajský súd vrátil 13. januára 2000 (listom z 30. novembra 1999) spis okresnému súdu ako predčasne predložený s tým, že je potrebné odstrániť vadu doručenia rozsudku okresného súdu z 1. decembra 1998, rozhodnúť o návrhu na pripustenie vstupu žalobcu vo IV. rade (Ing. F. B. ml.) do konania a objasniť, či osoby podpísané na odvolaní a následnom doplňujúcom podaní boli splnomocnené zastupovať všetky osoby, v mene ktorých bolo odvolanie podané.

Zákonný sudca nariadil 12. júna 2000 vo veci informatívny výsluch, na ktorom vypočul (29. júna 2000) Ing. F. B. ml. Žalobkyne v I. rade, v II. rade a v III. rade a ich právny zástupca sa nedostavili, preto boli opätovne predvolaní a vypočutí 27. júla 2000 a 28. augusta 2000.

Nová sudkyňa, ktorej bol spis pridelený, predložila vec (v prílohe listu z 27. februára 2001) krajskému súdu podľa § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) na rozhodnutie o zaujatosti sudcu. Krajský súd uznesením č. k. 19 Nc 6/01-286 z 30. marca 2001 vylúčil JUDr. V. M. z prejednávania veci. Spis bol okresnému súdu vrátený 20. apríla 2001.

Spis bol krajskému súdu predložený na rozhodnutie o podanom odvolaní 4. decembra 2001. Krajský súd vrátil 16. apríla 2002 (v prílohe listu z 8. apríla 2002) okresnému súdu spis ako predčasne predložený a uviedol: „... *Spis Vám opakovane vraciam bez meritórneho rozhodnutia ako predčasne predložený.*“

Ako z obsahu spisu vyplýva, súd prvého stupňa sa doposiaľ nevysporiadal s procesným pochybením v súvislosti so vstupom do konania navrhovateľa v štvrtom rade Ing. F. B., a to aj napriek upozorneniu odvolacieho súdu v uznesení zo dňa 23. 12. 1994, č. k. 18 Co 488/94-159 a opakovanému upozorneniu odvolacieho súdu v prípise zo dňa 30. 11. 1999, č. k. 20 Co 346/99-257, teda doposiaľ nerozhodol o návrhu na pristúpenie Ing. F. B. do konania na strane navrhovateľov a to aj napriek jeho samotnému vyjadreniu, ako je uvedené na č. l. 262.

Preto bude najprv potrebné rozhodnúť o návrhu na pristúpenie Ing. F. B. do konania a vykonať ďalšie s tým spojené potrebné úkony a až po tom bude možné vec opäť predložiť na rozhodnutie odvolaciemu súdu.“

Na základe pokynu zákonnej sudkyne zo 7. augusta 2002 vyzval okresný súd Ing. F. ml. na oznámenie, či súhlasí so vstupom do konania v predmetnej veci na strane žalobcu. Zásielka sa okresnému súdu vrátila 5. septembra 2002 poštou ako nevyzdvihnutá.

Uznesením č. k. V-2 9 C 53/92-312 z 5. decembra 2003 okresný súd rozhodol, že pripúšťa pristúpenie Ing. F. B. ml. do konania na strane žalobcov. Písomné vyhotovenie rozhodnutia bolo doručované účastníkom konania, resp. ich právnym zástupcom v priebehu januára 2004. Ing. F. B. ml. zásielku súdu neprevzal - pošta ju okresnému súdu vrátila 20. januára 2004 s oznámením, že adresát zomrel. Okresný súd preveroval tento údaj vo februári 2004 výzvou Registru obyvateľov Slovenskej republiky, ktorý 26. februára 2004 potvrdil úmrtie Ing. F. B. ml. [deň úmrtia (...)].

Spis bol krajskému súdu predložený na rozhodnutie o podanom odvolaní 21. apríla 2004. Krajský súd uznesením č. k. 3 Co 112/04-350 z 24. novembra 2005 napadnutý rozsudok okresného súdu z 1. decembra 1998 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Spis bol okresnému súdu vrátený 28. februára 2006. Okresný súd zaslal 13. marca 2006 rozhodnutie odvolacieho súdu účastníkom konania. Zároveň žiadal Okresný súd Bratislava V o oznámenie, či pred ním prebiehalo dedičské konanie po právnom

predchodcovi žalobkýň F. B. st. a Register obyvateľov Slovenskej republiky o oznámenie dátumu jeho úmrtia.

III.

3.1 Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. III. ÚS 28/03).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich veci v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (obdobne napr. III. ÚS 111/04, III. ÚS 347/04, III. ÚS 11/05).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

3.2 Predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu je konanie o civilnej žalobe, ktorou sa žalobkyne v I. rade, v II. rade a v III. rade proti J., s. d., B. ako žalovanému v I. rade a proti sťažovateľke ako žalovanej v II. rade domáhali vydania nehnuteľností v katastrálnom území obce B. podľa § 4 zákona č. 403/1990 Zb.

Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu ústavný súd konštatuje, že predmetnú vec možno považovať za skutkovo aj právne zložitú. Okresný súd musel v súvislosti s rozhodnutím v merite veci v uvedenom konaní riešiť viacero predbežných otázok týkajúcich sa prechodu vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam na základe právnych úkonov a ďalších právnych skutočností, predovšetkým z obdobia rokov 1932 až 1962, ktoré vyžadovalo aplikáciu viacerých právnych predpisov, vrátane právnych noriem z obdobia pred rokom 1951 (noriem tzv. býv. uhorského obyčajového práva). Objasnenie skutkového stavu vyžadovalo pritom vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania zahŕňajúceho vypočutie viacerých svedkov, zadováženie spisov v súvisiacich veciach, veci sa týkajúcich listín a rozhodnutí.

V tejto súvislosti však ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že ani zložitosť sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prieťahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nečinnosťou bez relevantného právneho dôvodu alebo inými nedostatkami v činnosti súdu (obdobne napr. I. ÚS 47/96, III. ÚS 173/03).

Posudzované konanie pritom trvá viac ako štrnásť rokov. Sťažovateľka je jeho účastníčkou od 1. apríla 1992, teda takmer po celú dobu trvania konania. Krajský súd síce vo svojom uznesení č. k. 3 Co 112/04-350 z 24. novembra 2005, ktorým zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu z 1. decembra 1998, v odôvodnení uviedol, že vo vzťahu k sťažovateľke bola žaloba právoplatne zamietnutá rozsudkom bývalého Okresného súdu Bratislava - vidiek sp. zn. 9 C 53/92 z 10. júla 1992 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 18 Co 488/94-159 z 23. decembra 1994, vychádzal pri tom však z predpokladu, že označeným uznesením krajského súdu z 23. decembra 1994 bol rozsudok súdu prvého stupňa z 10. júla 1992 zrušený v časti týkajúcej sa žalobkyne v I. rade ako aj žalovaného v I. rade (teda vo vzťahu k sťažovateľke ako žalovanej v II. rade bolo

zamietnutie žaloby potvrdené), vychádzajúc zo znenia výroku uznesenia krajského súdu z 23. decembra 1994, v ktorom sa uvádza: „*Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa žalovanej 1) zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.*“ Z obsahu súdneho spisu týkajúceho sa posudzovaného konania však nepochybne vyplýva, že žalobkyne v I. rade, v II. rade a v III. rade sa vydania sporných nehnuteľností [neskôr aj určenia svojho vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam a určenia neplatnosti registrácie dohody o vydaní veci (sporných nehnuteľností v podiele 4/6) uzavretej medzi žalovaným v I. rade a žalovanou v II. rade] domáhali tak proti žalovanému v I. rade ako aj proti sťažovateľke (žalovanej v II. rade). Okresný súd Bratislava - vidiek rozsudkom z 10. júla 1992 zaviazal žalovaného v I. rade vydať žalobkyniam v I. rade, v II. rade a v III. rade sporné nehnuteľnosti v rozsahu spoluvlastníckeho podielu 2/6 a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa z 10. júla 1992, ktoré podala žalobkyňa v I. rade uvedúc, že tak koná aj v mene žalobkýň v II. rade a v III. rade, smerovalo proti výroku o zamietnutí žaloby, teda aj proti tej časti rozsudku, ktorá sa týkala sťažovateľky ako žalovanej v II. rade. Krajský súd v uznesení z 23. decembra 1994 o podanom odvolaní odôvodnil citovaný výrok okrem iného takto: „... *Odvolací súd predovšetkým vychádzal z toho, že odvolanie podala len žalobkyňa 1). Totiž podľa § 221, 42 ods. 3, 205 O. s. p. odvolanie musí byť (vlastnoručne) podpísané. Odvolanie v prejednávanej veci je podpísané len žalobkyňou 1). Jej podpis by postačoval na podanie odvolania aj žalobkyňami 2) a 3), ak by... To sa však nestalo...*

Odvolací súd v ďalšom prejednal vec podľa § 212 ods. 1 len v napadnutej (zamietajúcej) časti týkajúcej sa iba žalobkyne 1)...

Súd prvého stupňa však nezistil bezpečne ani okruh oprávnených osôb, keď nezadovážil spis Obvodného súdu Bratislava III vedený pod sp. zn. D 968/90, predmetom ktorého má byť podľa tvrdenia žalobkýň vyporiadanie dedičstva po poručiteľke M. S. rod. B. Za účelom určenia okruhu oprávnených osôb podľa § 3 zák. 403/90 Zb. v znení neskorších predpisov je potrebné pripojiť tento spis. V súvislosti s tým súd prvého stupňa vôbec nereagoval na podnet žalobkyne na povolanie Ing. F. B. do konania.

Rozhodnutie o veci takto vyžaduje doplniť dokazovanie, ktoré ako rozsiahlejšie a nie bez prieťahov, prekročilo by podľa § 213 ods. 2 O. s. p. rámec odvolacieho konania.

Odvolací súd preto podľa § 221 ods. 1 písm. a), c) O. s. p. v napadnutej zamietajúcej časti týkajúcej sa žalobkyne 1) zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 2 O. s. p. na ďalšie konanie...“

Podľa názoru ústavného súdu z odôvodnenia uznesenia krajského súdu č. k. 18 Co 488/94-159 z 23. decembra 1994 (s prihliadnutím na obsah súdneho spisu týkajúceho sa predmetnej veci) vyplýva, že vo výroku označeného rozhodnutia [„*Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa žalovanej 1) zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.*“] ide o chybu v písaní [namiesto znenia „... v napadnutej časti týkajúcej sa žalovanej 1)...“ malo byť „... v napadnutej časti týkajúcej sa žalobkyne 1)...“]. Túto chybu možno podľa § 164 OSP aj bez návrhu kedykoľvek opraviť. Aj napriek skutočnosti, že sa tak dosiaľ nestalo, postupoval Okresný súd Bratislava - vidiek a neskôr aj okresný súd ako jeho nástupca v ďalšom priebehu posudzovaného konania (po rozhodnutí krajského súdu o odvolaní uznesením č. k. 18 Co 488/94-159 z 23. decembra 1994) voči sťažovateľke ako voči účastníčke konania. Ako s účastníčkou konania rokoval so sťažovateľkou napokon aj krajský súd v ďalšom odvolacom konaní sp. zn. 3 Co 112/04 až do vynesenia svojho rozhodnutia - uznesenia č. k. 3 Co 112/04-350 z 24. novembra 2005 (na pojednávaní pred odvolacím súdom sa napr. zúčastnil právny zástupca sťažovateľky ako žalovanej v II. rade).

Prihliadajúc na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že pre účely konania pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy o sťažovateľkinej sťažnosti z 28. apríla 2005 je potrebné považovať posudzované konanie za „sťažovateľkinu vec“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zbytočnými priet'ahmi v postupe okresného súdu v posudzovanom konaní skúmal ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou, podľa ktorej sa jurisdikcia ústavného súdu („rationae temporis“) vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993, v rámci posúdenia základnej otázky - či sa vec sťažovateľky prerokovala na okresnom súde v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy bez zbytočných priet'ahov - však treba prihliadnuť aj na deň začatia konania

na okresnom súde a dobu, ktorá v konaní uplynula do 15. februára 1993 (obdobne napr. III. ÚS 18/00, III. ÚS 174/02).

3.3 Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky posudzovaného konania, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, v dôsledku ktorej by mohlo dôjsť k závažnejšiemu spomaleniu postupu okresného súdu v rámci tohto konania, teda žiadnu právne významnú skutočnosť, ktorú by v rámci posudzovania namietaného porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo možné pričítať na jej ťarchu.

3.4 Ústavný súd skúmal existenciu namietaných zbytočných prierahov v označenom konaní aj použitím ďalšieho kritéria, ktorým bol postup okresného súdu konajúceho v predmetnej veci.

Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo konanie začalo, musí v ňom súd postupovať i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Postup okresného súdu (resp. jeho právneho predchodcu - Okresného súdu Bratislava - vidiek - ďalej len „okresný súd“) v posudzovanom konaní však nesmeroval efektívne a účinne k odstráneniu právnej neistoty jeho účastníkov. V období od 22. februára 1995, po doručení uznesenia krajského súdu z 23. decembra 1994 účastníkom konania, do 31. októbra 1996, keď bolo nariadené pojednávanie vo veci na 29. november 1996 (približne dvadsať mesiacov), sa procesná aktivita okresného súdu obmedzila iba na pokus o zadováženie spisu Obvodného súdu Bratislava 3 sp. zn. D 968/90 (žiadosťou z 30. augusta 1995) a pripojenie vlastného súdneho spisu vo veci sp. zn. 7 C 53/92 (úkonmi súdnej kancelárie z 13. októbra 1995 a 18. januára 1996). Vzhľadom na stav, v akom sa posudzované konanie v danom období nachádzalo, nemožno takýto postup okresného súdu považovať z hľadiska základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov (čl. 48 ods. 2 ústavy) za dostatočne účinný a efektívny, teda ústavne konformný.

Obdobná situácia nastala v konaní aj po odročení pojednávania nariadeného na 29. november 1996 pre neúčast' žalobkyne v I. rade. Od tohto dátumu až do 2. októbra 1998, keď bolo nariadené pojednávanie na 29. október 1996 (približne dvadsaťdva mesiacov), okresný súd preveril stav konania vo veci sp. zn. 7 C 53/92 (úkonom súdnej kancelárie zo 16. júla 1997), pokúsil sa (neúspešne) o vypočutie žalobkyne v I. rade v rámci informatívneho výsluchu (25. septembra 1997) a o pripojenie spisov vo veciach sp. zn. D 968/90, sp. zn. D 1248/75 a sp. zn. 7 C 53/92 (úkonmi súdnej kancelárie z 11. decembra 1997 a 16. septembra 1998). Množstvo, povaha, technická a časová náročnosť uvedených úkonov okresného súdu nezodpovedá dĺžke označeného obdobia, v ktorom boli tieto úkony realizované, a nie je adekvátne ani stavu posudzovaného konania v danom čase z hľadiska požiadavky na plynulosť a efektívnosť procesného postupu súdu vyplývajúcej zo základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť, že žalobkyňa v I. rade požiadala okresný súd listom 27. januára 1997 o stanovenie termínu pojednávania vo veci na koniec apríla až máj 1997 kvôli služobnému pobytu v zahraničí. Žalobkyňa v I. rade bola v danom období v konaní zastúpená splnomocneným právnym zástupcom (advokátom) a k predmetu konania už bola okresným súdom osobne vypočutá.

V priebehu posudzovaného konania bol okresný súd viackrát nečinný bez toho, aby jeho nečinnosť opodstatňoval relevantný právny dôvod. Ide o obdobia:

od 13. januára 2000, keď mu bol krajským súdom vrátený spis (ako predčasne predložený v súvislosti s odvolaním žalovanej v I. rade proti rozsudku z 1. decembra 1998), do 12. júna 2000, keď bol nariadený výsluch žalobkýň v I. rade, v II. rade a v III. rade, ich právneho zástupcu a Ing. F. B. ml. (obdobie približne piatich mesiacov),

od 28. augusta 2000, keď bola vypočutá žalobkyňa v I. rade, do 27. februára 2001, keď bola vec predložená krajskému súdu na rozhodnutie o zaujatosti zákonnej sudkyne (obdobie približne šiestich mesiacov),

od 20. apríla 2001, keď bol po rozhodnutí krajského súdu o zaujatosti zákonnej sudkyne vrátený spis okresnému súdu na ďalšie konanie, do 4. decembra 2004, keď bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní (obdobie približne siedmich mesiacov).

K predĺženiu celkovej doby prerokovania predmetnej veci prispel aj nesústredený postup okresného súdu v konaní, prejavujúci sa rôznymi procesnými pochybeniami. Okresný súd vo veci rozhodol dvakrát (rozsudkami z 10. júla 1992 a z 1. decembra 1998). V oboch prípadoch bol rozsudok napadnutý odvolaním, pričom okresným súdom predložený spis krajský súd opakovane vrátil ako predčasne predložený (päťkrát: 30. novembra 1993, 14. júna 1994, 22. novembra 1994, 13. januára 2000 a 16. apríla 2002) kvôli nevysporiadaniu sa s niektorými procesnými návrhmi účastníkov konania, kvôli nedostatkom v súvislosti s doručovaním rozsudkov a náležitým objasnením okolností týkajúcich sa uplatnenia opravných prostriedkov účastníkmi konania, kvôli nedostatkom, pokiaľ ide o žurnalizáciu spisu atď.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, predovšetkým na celkovú dĺžku posudzovaného konania (viac ako štrnásť rokov) a označené obdobia neefektívnej činnosti a nečinnosti okresného súdu v uvedenej veci (spolu približne päť rokov), dospel ústavný súd k záveru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 ústavy) bolo postupom okresného súdu v posudzovanom konaní porušené (bod 1 výroku nálezu).

3.5 Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať (...), akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha (...). Ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Výroky v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy, nadväzujúce na vyslovenie porušenia základných práv alebo slobôd sťažovateľa právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom a na zrušenie takéhoto rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu (pokiaľ je zrušenie vzhľadom na okolnosti daného prípadu možné), ako aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy, predstavujú fakultatívne prostriedky nápravy porušenia ústavnosti zisteného a vysloveného meritórnym rozhodnutím (nálezom) ústavného súdu v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy. Pri rozhodovaní o nich vychádza ústavný súd z viazanosti návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde v spojení s čl. 140 ústavy), ktorá sa v konaní podľa čl. 127 ústavy prejavuje predovšetkým viazanosťou návrhom rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ od ústavného súdu domáha (petitom sťažnosti).

V danom prípade sa sťažovateľka žiadneho opatrenia zo strany ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ani priznania primeraného finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 ods. 3 ústavy nedomáhala. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nerozhodol o príkaze

okresnému súdu konať vo veci v ďalšom priebehu posudzovaného konania bez zbytočných prietáhov (čo však nezavahuje okresný súd tejto ústavnej povinnosti vyplývajúcej mu priamo z čl. 48 ods. 2 ústavy) a nerozhodol ani o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľke aj napriek tomu, že sťažnosti v merite veci vyhovel a vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky, ktorého sa prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom domáhala.

3.6 Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadala priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia v uvedenom konaní vo výške 27 311 Sk. Výšku uplatnenej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľky špecifikoval právny zástupca sťažovateľky ako odmenu za tri úkony právnej služby po 7 500 Sk podľa § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 14c vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), režijný paušál 3 x 150 Sk podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. a 19 % DPH.

Ústavný súd pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľky vychádzal ústavný súd z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 1 a 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. s tým, že predmet konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05).

Podľa § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi (...).

Vychádzajúc z tejto výšky sadzby tarifnej odmeny priznal ústavný súd sťažovateľke náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vo výške 2 501 Sk (za jeden úkon právnej služby - výška priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004 predstavuje 15 008 Sk) a 2 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.). Odmenu za písomné podanie (doplnenie sťažnosti) z 27. septembra 2005 ústavný súd nepriznal, pretože išlo o odstraňovanie nedostatkov v zákonom predpísaných náležitostiach sťažnosti na základe výzvy ústavného súdu z 19. septembra 2005. Náhrada trov právneho zastúpenia predstavuje sumu 5 302 Sk. Keďže advokát - právny zástupca sťažovateľky - je platcom DPH, vyššie uvedená suma sa zvyšuje o 19 %. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH boli priznané v celkovej sume 6 309 Sk (bod 2 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu na priznanie náhrady trov konania nevyhovел (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2006